

2020-05-08

Diarienummer: Fi202/01934/OU

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se;

Till:

Finansdepartementet

Avdelningen för offentlig förvaltning

Från:

Folkspel Ideell Förening

Remissvar ”Ett stärkt spelarskydd till följd av spridningen av sjukdomen covid-19”

Med anledning av den promemoria om ett stärkt spelarskydd till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 vill Folkspel ideell förening avge följande remissvar:

Sammanfattning

I de föreslagna tillfälliga föreskrifterna vill man stärka spelarskyddet för de mest riskfyllda spelformerna. Vi delar uppfattningen att det i rådande läge krävs ytterligare åtgärder för att värna spelare i riskzonen. Vi tolkar förslaget som ett försök att stärka skyddet för spelarna och motverka förekomsten av problemspelande inom de mest riskfyllda produktgrupperna (som återfinns i kapitel 5. och 7 i spellagen). Då de allmännyttiga lotterierna inte får erbjuda de aktuella riskfyllda spelformerna under kapitel 6. i spellagen anser vi att vi ej berörs av förslagen.

Således bör regeringen säkerställa att de förslagen i remissen riktas mot de delar av spelmarknaden som omfattar de mest riskfyllda spelen.

Vi vill även understryka vikten av att verka för att säkerställa kanaliseringen genom att fokusera på att agera mot operatörer som verkar på den svenska marknaden utan svensk licens. Det handlar om framtiden för hela spelregleringen och det faktum att kanaliseringsgraden för vissa spel format nu är mycket lägre än de 90% som är målet för marknaden. En försvagning av kanaliseringsgraden gör att även att de allmännyttiga lotterierna inte längre är fredad för bolag som verkar utanför vår jurisdiktion. Detta är ett signifikant hot mot vår framtid då den påverkar den kanal som har den största framtida tillväxtpotentialen för vår vertikal. Regeringen genom Spelinspektionen bör ge denna fråga sitt fulla fokus.

Med vänlig hälsning,

Hans Sahlin

VD

Folkspel Ideell Förening

Konsekvensanalys

Om regeringen ändå inkluderar de allmännyttiga lotterierna i dessa restriktioner, som nätkasino eller andra riskfyllda spelformer, så skulle detta påverka finansieringen av det svenska civilsamhället på ett mycket allvarligt sätt. Samtidigt som huvudorsaken till restriktionerna, att värna personer i riskzon för problemspelande, skulle vara försumbar.

Finansiering av civilsamhället från allmännyttiga lotterier

De allmännyttiga lotterierna i Sverige verkar i en mycket lång tradition av att det civila samhällets organisationer finansieras genom ansvarsfull lottförsäljning. Systemet anses så välfungerande och långsiktigt stabilt att den allmännyttiga delen av marknaden har givits en särställning inom den nya spellagstiftningen. Med en återbetalningsgrad på max 50 %, skattebefrielse för licenshavarna och krav på att överskottet ska gå till allmännyttig verksamhet skiljer sig de allmännyttiga lotterierna kraftigt från licenshavare på den konkurrensutsatta delen av spelmarknaden till organisation, volym och spel format.

Lotteriverksamheten är och har varit högst avgörande för det svenska civilsamhällets utveckling. Överskottet från allmännyttiga lotterier var enligt Statskontorets senaste rapport 1,45 miljarder kronor 2019, detta utgör nästan 20 procent av civilsamhällets årliga intäkter. I rådande läge är dessutom behovet av insatser från civilsamhällets organisationer större än någonsin. Coronakrisens ekonomiska konsekvenser för civilsamhället riskerar dock att bli förödande.

Enligt en ny rapport presenterad av Giva Sverige riskerar civilsamhället förlora 1,1 miljarder kronor under 2020 (Så drabbas civilsamhället av Corona-krisen, Giva Sverige, 2020-04-24), för att täcka dels de extra satsningar man gör med anledning av Covid-19, samt det intäktsbortfall man drabbats av.

Även idrotten tampas med liknande situation även då regeringen gav akut stöd till idrotten på 500 miljoner kronor för utebliven intäkt från större idrottsevenemang som tvingats ställa in på grund av coronaviruset för perioden 12 mars till 30 april. Man kan anta att behovet att ytterligare finansiera denna del av idrotten kommer att öka för resterande del av krisen.

Då Folkspels DNA är att finansiera civilsamhället, framför allt idrottsklubbar och föreningars dagliga verksamhet, genom försäljning av våra produkter, Bingolotto och Sverigelotten, så ser även vi tydliga tecken på en annalkande finansiell kris. Vi ser en ökande tendens av inställda betalningar etc. Försäljningen av våra produkter är en av de viktigaste intäkter som dessa klubbar har för att överleva. Det handlar om finansieringen av Sveriges barn och ungdomars fritidsverksamhet. Den måste prioriteras.

Att värna den fortsatta finansieringen av den allmännyttiga sektorn är ett av den nya spelmarknadsmodellens huvudmål. Spel för allmännyttiga ändamål gavs ett eget kapitel i den nya spellagen (kap. 6) och den 18 december 2018 beslutade riksdagen att ett av de nya målen för spelmarknaden ska vara att ge goda förutsättningar för allmännyttig ideell verksamhet att erhålla finansiering genom intäkter från spel. Prop. 2019/20: KrU1, bet 2019/20KrU1

Målet för området är en sund och säker spelmarknad under offentlig kontroll, som värnar intäkterna till det allmänna och som ger goda förutsättningar för allmännyttig ideell verksamhet att erhålla finansiering genom intäkter från spel. De negativa konsekvenserna av spelande ska minskas och det ska råda hög säkerhet i spelen. Spel om pengar ska omfattas av ett starkt konsumentskydd och inte kunna missbrukas för kriminell verksamhet (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19: KrU1, rskr. 2018/19:94).

För att mäta hur regeringen lever upp till riksdagens mål används bland annat indikatorn och bedömningsgrunden:

intäkter från spel till det allmänna och till allmännyttiga ändamål. (prop 2019/20:1 UO17, s 209)

Det råder en bred politisk överenskommelse om att värna de allmännyttiga lotteriernas verksamhet och möjligheter att finansiera allmännyttiga ändamål. I utredningen En omreglerad spelmarknad konstateras att intäkterna från allmännyttiga lotterier är "...strategiska intäkter för civilsamhället varför utan dessa intäkter civilsamhället sannolikt skulle vara både mindre och delvis förlora sitt oberoende." (SOU 2017:30, s 32-33)

I förarbeten till den nya spellagen (2018:1138) uttrycker regeringen att "Förutsättningarna för finansieringen av (...) allmännyttiga ändamål, som idag finansieras av intäkter från spelverksamhet, bör i så hög utsträckning som möjligt bevaras i samband med att ett licenssystem införs". (Prop. 2017/18:220 En omreglerad spelmarknad s 242).

Skulle regeringen välja att lägga fram ett förslag i enlighet med formuleringarna i författningsförslaget i promemorian så skulle regeringen direkt motverka riksdagens mål för politikområdet. Regeringen skulle inte heller kunna sägas värna intentionen i regleringen av spelmarknaden eller gå i takt med den allmänna uppfattningen om vikten av de allmännyttiga lotteriernas betydelse för det civila samhället.

Varför är allmännyttiga lotterier inte lika farliga som andra spelprodukter?

De allmännyttiga lotterierna står för ett tryggt spelande där man har möjlighet att vinna pengar, samtidigt som man bidrar till ideella och välgörande ändamål. Med en lång tradition på den svenska spelmarknaden har dessa lotterier en gedigen erfarenhet av spelansvar och tryggt spelande. Lotterier och nummerspel är enligt Folkhälsomyndigheten/Swelogs dessutom den spelform som har minst andel problemspelare följt av i tur och ordning hästar, bingo och sportspel/vadslagning. Enligt rapporten från 2019 är det ca 2 av 100 lottköpare som har någon form av problemspelande, medan motsvarande andel hos de som spelar på värdeautomater, kasino eller poker är nästan en av fem. Denna femtedel står dessutom för hela 70% av de satsade pengarna.

Bedömningen att spel har olika farlighetsgrad delas av regeringen och expertmyndigheter. I direktiven till utredningen om Centrala marknadsfrågor vid omregleringen av spelmarknaden skriver regeringen: "*Spel har olika farlighetsgrad, dvs. det skiljer sig hur beroendeframkallande de är och hur stora hälsomässiga och sociala problem samt finansiella förluster de kan skapa. Vissa spel anses farligare än andra. Studier har visat att kasinospel online och spel på värdeautomater tillhör de mest beroendeframkallande spelen. Skadeverkningarna av dessa spel bör därför följas närmare än andra spel som t.ex. bingo eller skraplotter.*". (Dir 2018:47)

Detta var också vägledande när den nya spellagen infördes och de allmännyttiga lotterierna gavs ett eget segment på marknaden och ett eget kapitel i spellagen (kap 6). Ett antal regleringar omgärdar de allmännyttiga lotterierna som inte omfattar den konkurrensutsatta licensmarknaden; vinståterbetalningen har ett tak på 50%, licens får endast sökas av föreningslivet och man omfattas av skattebefrielse då överskottet måste gå till allmännyttiga ändamål.

Folkspel är en av två allmännyttiga operatörer som även erbjuder spel på s.k. lotteribingo digitalt. Detta är den allmännyttiga vertikalens enda riktiga digitala lotterispel. Spelet är ett lotteri, med vinstplan på maximalt 50% där dragningssekvensen sker genom traditionellt bingospel. Att likställa den allmännyttiga vertikalens enda digitala lotterispel med värdeautomater och online kasinospel vore oproportionerligt och förödande för de allmännyttigas framtida ambitioner inom den digitala kanalen. Detta har även regeringen fastslagit då man gav de allmännyttiga vertikalen rätten till denna produkt och online bingo till den konkurrensutsatta vertikalen.

Skillnaderna i farlighetsgrad bekräftas även av Stödlinjens sammanställning (årsredovisning 2018) över vilka som ringer för att få stöd i sitt spelmissbruk. Här visas med all önskvärd tydlighet att det är ett fåtal procentenheter som söker hjälp med bakgrund i köp av lotter, och att över 60 procent söker hjälp för sitt beroende av kasinospel online.

I förarbeten till den nya spellagen (2018:1138) uttrycker regeringen att det vore ”eftersträvansvärt att på förhand kunna avgöra vilka spelformer som är mest riskabla. Det är dock problematiskt att göra sådana bedömningar, som dessutom ändras över tid.” (prop s 99-100) Regeringen redogör för de spelformer som från spelberoende synpunkt bedöms vara de mest riskabla spelformerna.

Lotteriverksamhet ingår inte i dessa. Regeringen konstaterar vidare att ”Regleringen bör därför ge utrymme för anpassningar och krav i relation till hur riskabel varje spelform bedöms vara utifrån ett spelproblemsperspektiv.” (s 100).

Övriga reflektioner

Då Folkspel har varit igenom en mycket kostsam och tidskrävande certifieringsprocess så reflekterar vi även över de tidsramar som utveckling eller justering av befintliga system kommer att behöva för att följa de föreslagna restriktionerna. Förslaget, om än viktigt för att begränsa spelmissbruk, kan bli en utmaning både praktiskt, kvalitetsmässigt och där med kostnadsmissigt.

Vid eventuella förändringar av spelsystem så finns dessutom krav på kvalitetskontroll samt att ett ackrediterat organ skall granska förändringen. Det krävs i normalfallet upp till sex månader för denna typ av utveckling och kontroll.

Då Folkspel inte utvecklat sitt eget system utan är beroende av tredje part så är i dessa sammanhang den svenska marknaden liten, och de allmännyttiga lotteriooperatörerna de minsta, så det är inte självklart att leverantören prioriterar just den efterfrågade förändringen snabbt nog.

Förteckning över medlemmar i Folkspel Ideell Förening,

[Afasiförbundet](#)

[Amatörteaterns riksförbund \(ATR\)](#)

[Astma- och Allergiförbundet](#)

[Autism- och Aspergerförbundet](#)

[Bröstcancerförbundet](#)

[Demensförbundet](#)

[DHR](#)

[Dyslexiförbundet FMLS](#)

[Friluftsrämjandet](#)

[Förbundet Aktiv Ungdom](#)

[Förbundet Blödarsjuka i Sverige](#)

[Förbundet Vi Unga](#)

[Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft](#)

[Hjärtebarnsfonden](#)

[Hörselskadades Riksförbund](#)

[ILCO - Riksförbundet för stomi- och reservoaropererade](#)

[IOGT-NTO](#)

[Jägarnas Riksförbund](#)

[KFUM Sverige](#)

[Länkens Kamratförbund](#)

[Mag- och Tarmförbundet](#)

[MHF - Motorförarnas Helynkerhetsförbund](#)

[Neuroförbundet](#)

[ParkinsonFörbundet](#)

[Personskadeförbundet RTP](#)

[PRO](#)

[Prostatacancerförbundet](#)

[Psoriasisförbundet](#)

[RBU](#)

[Reumatikerförbundet](#)

[Riksförbundet FUB](#)

[Riksförbundet HjärtLung](#)

[Riksförbundet Sveriges 4H](#)

[Riksförbundet Unga Musikanter](#)

[Rikshemvärnsrådet](#)

[Riksidrottsförbundet](#)

[RSMH - Social och Mental Hälsa](#)

[Rädda Barnen](#)

[Scouterna](#)

[SIOS - Samarbetsorgan för Etniska Organisationer](#)

[SPF Seniorerna](#)

[STROKE-Riksförbundet](#)

[Svenska Bridgeförbundet](#)

[Svenska Båtunionen](#)

[Svenska Celiakiförbundet](#)

[Svenska Diabetesförbundet](#)

[Svenska Epilepsiförbundet](#)

[Svenska Folkdansringen](#)

[Svenska Frisksportförbundet](#)

[Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund](#)

[Svenska Jägareförbundet](#)

[Svenska Kennelklubben](#)

[Svenska Lottakåren](#)

[Svenska Pistolskytteförbundet](#)

[Svenska Röda Korset](#)

[Sverigefinska Riksförbundet RSKL](#)

[Sveriges Bilkårens Riksförbund](#)

[Sveriges Blåbandsförbund](#)

[Sveriges Dövas Riksförbund](#)

[Sveriges Fibromyalgiförbund](#)

[Sveriges Frimärksungdom](#)

[Sveriges Hembygdsförbund](#)

[Sveriges Körförbund](#)

[Sveriges Motorcyklister](#)

[Sveriges Orkesterförbund](#)

[Sveriges Ornitologiska Förening](#)

[Sveriges Schackförbund](#)

[Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund](#)

[Synskadades Riksförbund](#)

[Tandvårdsskadeförbundet](#)

[Unga Örnars Riksförbund](#)

